

ARTYWIZMY

W Polsce tysiące osób angażują się obecnie w działania aktywistyczne. Rosnąca świadomość zachodzących w skali globalnej procesów zmian klimatycznych, niezgoda na opresję i przemoc wobec kobiet i grup LGBTQ+ oraz kryzys uchodźczy – to tylko niektóre z powodów. Konieczność praktykowania oporu odczuwają także artystki i artyści. Część z nich zajmuje się artywizmem, czyli realizowaną przez sztukę formą działalności aktywistycznej.

Teksty, które gromadzi ten numer „Czasu Kultury”, pokazują, że praktyki artywistyczne są obecne w polu sztuk wizualnych i performatywnych, w literaturze i działaniach partycypacyjnych, a także w mikroprojektach angażujących niewielkie społeczności. Pokazują też, że możliwe są artywizmy feministyczne, ekologiczne i interwencyjne, usytuowane w lokalnych kontekstach i takie, które odnoszą się do globalnych problemów. W każdym z tekstów widoczne jest tarcie, jakie wywołuje kategoria artywizmu. Autorzy i autorki negocjują jej znaczenia, kontekstualizują je, rozpatrują w szerszym pejzażu, do którego należy sztuka społecznie zaangażowana czy polityczna. Nie rezygnują też z przyglądania się interesującemu nas pojęciu z krytycznej perspektywy. Marta Jalowska, artystka-artywistka i jedna z naszych rozmówczyń, pyta, komu kategoria artywizmu ma dać spokój, kogo zwolnić z obowiązku poważnego traktowania praktyk znajdujących się na polu artywizmu i sztuki, a czyją pracę nobilitować. Do pytania Marty dodajemy kolejne: czy jest możliwy artywizm w publicznych instytucjach sztuki? Jakie wyzwania wiążą się z uprawianiem

artywizmu przez osoby dysponujące dużym kapitałem symbolicznym? Kto decyduje o tym, że coś należy do pola artywizmu albo jest z niego wykluczone?

Dla nas jako zespołu redakcyjnego w procesie pracy najciekawsze było przyglądanie się temu, w jaki sposób autorki i autorzy swoimi refleksjami reagują na żywą, współczesną rzeczywistość i jej problemy, na które odpowiedziami często są praktyki artystyczne. Ich teksty utwierdzają nas w przekonaniu, że największym wyzwaniem w pisaniu o artywizmie jest konieczność uchwycenia w stabilnej formule teoretycznej tego, co jest zmienne i wytwarza się procesualnie we współstawianiu się ze światem, którego jesteśmy częścią.

Zuzanna Berendt, Alicja Müller, Izabela Zawadzka – redaktorki prowadzące

